

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 17 mart 1939

God. X • Broj 11.

Težina i dužnost današnjice

Cehoslovačke republike nema više na karti Evrope. Došao je najpre raspad države na tri dela, a onda preko noći prisajedinjenje Moravske i Češke Rajhu, okupacija tobožne nezavisne Karpatske Ukrajine sa strane Mađara, i t. zv. nezavisnost Slovačke, pod protektoratom Rajha.

Bratski češki narod doživio je još jednom svoju Belu Goru. Postavljen gotovo u centru evropskog teritorija koji je nastanjen Nemcima, češki narod se, iz dana u dan, borio da, u većoj ili manjoj meri očuva samostalnost, pri čemu je gotovo uvek dolazio u sukob sa tendencijama svoga velikoga suseda. Bilo je u toj češkoj borbi, kroz istoriju, dalekovidnih pokušaja da se nadoveže na zapadne i južne Slovene, pa da se stvore jači slovenski blokovi koji bi bili u stanju da se politički održe i da tako stvore saradnju, preko ravnoteže, sa Nemcima; ali kod slovenskih naroda je uvek odnosila pobedu rasparčanost nad silama okupljanja, koje su se tako korisne pokazale kod drugih naroda, pa i kod samih Nemaca.

Tako je bilo i ovom prilikom. Samostalnost koju je prošle jeseni dobila Slovačka, bila je takva, da je mogla u punoj meri da se iskoristi za sreću slovačkog naroda; utoliko pre što je politička moć Praga, u današnjoj situaciji, bila minimalna. Ali zahtev, čak i »Slovenska liga«, zvanična organizacija Hlinkinih slovačkih pristalica u Severoameričkoj Uniji, dakle grupa koja je uvek tražila punu autonomiju i u kojoj se nalaze potpisnici Pitsburškog sporazuma, uputila je još 12 o.m. g. Sidoru iz Čikaga telegram, koji je glasio: »Tražimo da se odlučno postavite protiv otcepljenja! Liga stoji na gladištu federacije sa Česima, na bazi ravnopravnosti; — a češki listovi javljaju, da je Sidorova vlada, koja je sastavljena nakon pokušaja puča sa strane prof. Tuke i Šanje Maha, primila na hiljade telegrama iz Slovačke, u kojima se izražavala vernost vladi, postavljenoj od prezidenta republike. Pa ipak, i to je bilo uzalud. Česi, braća tih Slovaka, koji su nesumnjivo činili greške u odnosu prema njima, ali čijom pomoću su se Slovaci u velikom ratu oslobodili: čiji su sinovi padali za Slovačku; koji su Slovacima ipak i prilično dobra učinili, i koji nisu nikada mrzili Slovačke, — izgubili su potpuno svoju samostalnost, u času dok Bratislava likuje... Šta znači to Bratislava, teško je kazati. Telegram iz Čikaga i telegrami iz Slovačke pokazuju, da je, i te kako bilo i drugih mišljenja; a zna se vrlo dobro da danas nije ništa lakše, nego li je aranziranje »jednodušnosti«, »izraza samoopredeljenja« itd. U isto vreme je i Karpatska Ukrajina, koja je takođe tražila »potpunu nezavisnost« i koja je pravila pitanje od nekoliko čeških činovnika, tu nezavisnost našla u potpunoj okupaciji sa strane Mađara; dok se u isto vreme javlja da je nemačka vojska ušla u Bratislavu i td.

Danas, kad je sve to svršen čin, mi i ne pomišljamo da činimo prekrete ili da dajemo savete, kao što to vole da rade mudrijaši, posle tuđih nesreća. Ne. Mi smo svesni da je bol onih koje volimo, u ovom trenutku takva, da drugog izraza saučuća nema, nego li najdublje, ali i najmuževnije čutanje. A da mi Čehe nepromenjeno volimo; da ih volimo čak više nego li ikada, to smatramo da nije potrebno ni naglašavati, jer je u tom osećaju čitav naš narod i jednodušan i nepokolebljiv.

Ima, međutim, u svemu tome jedna pouka i za ostale narode i države, koju treba vrlo ozbiljno uzeti. Već ovo što se do sada dogodilo sa Česima, Slovacima i Ukrajinčima, može da rasplandi i najzagriženijeg sektaša, pa da vidi da bi ipak, za svu trojicu najbolje bilo, da su se, ma na koj način, stvari udesile tako, da oni sačuvalu nezavisnost i zajedničku državu. A budućnost će to pokazati još bolje. Dok ima kod nas listova, kao što je na pr. »Slovenec« koji su makar i u poslednjem času istakli saznanje da akcija prof. Tuke, Maha, itd. nije bila ni u interesu zajednice ni u interesu samih Slovaka, ima ih žalost i takvih koji se nazivaju katoličkim, a koji ustaju protiv takvog pisanja, koji odo bravaju Tuki i Mahu i koji samo što ne likuju, u času dok slovenski i katolički narod Čeha gubi svoju samostalnost.

Ubedeni smo međutim, da je to mišljenje izolirano te da razboriti i čestiti ljudi, a naročito oni koji su na odgovornom vođstvu pokreta i partija, uvidaju i sve opasnosti i sve razumne mogućnosti, da se opasnostima stane na put. Jugoslavija je najvažnija potreba svih Srba, Hrvata i Slovenaca i nema druge garancije za njihovu nezavisnost i napredak, nego li složna i jaka jugoslovenska država. Naše Sokolstvo, čiji vrhovni cilj je zadovoljstvo i sloboda svih Jugoslovena, svih Srba, Hrvata i Slovenaca, poziva iz puna srca na okup sve trezvene i konstruktivne snage, bez razlike u pogledima i grupnim interesima, da ostave sve što je od sporedne važnosti u ovom času, i da pregnu, da se naša država pokaže što zadovoljnija i što sredenija iznutra, a što kompaktnija prema vani. Nikakvih avantura, i nikakvih prenegljenosti! Interes naroda i države treba da stoji iznad svega! U današnjim momentima Jugoslavija može da odigra istorisku ulogu, i za sebe i za čovečanstvo, pa da pred istorijom položi ispit o svojoj konstruktivnosti i zrelosti svi njeni delovi, Srbi, Hrvati i Slovenci.

O slovačkoj „samostalnosti“

Na dan proglašenja tobožnje nezavisnosti slovačke države, doneo je bratislavski »Slovak«, zvanični organ Hlinkine stranke i slovačke vlade, oduševljen članak, u kome govori o oživotvorenju Hlinkinog sna itd. Međutim, i u tom članku nalaze se dva vrlo značajna pasusa. Jedan glasi:

»Nadu li se i u Slovačkoj ljudi koji zabrinuto mašu glavom i zanovetaju da samostalna Slovačka država ne može da ima zdravu ekonomsku bazu, te da će predstavljati igračku u rukama velikih evropskih naroda, onda treba izjaviti da su to babilja pričanja i da im treba oštro stati za vrat.«

Drugi pasus glasi:

»Narod češki ostao je sada sam. Kako će Česi udesiti svoj državni život, to je njihova stvar. Sigurno je, međutim, da treba da im budemo zahvalni, što su nam u veoma mnogom pomagali i što bez njih, pre 20 godina, ne bismo verovatno bili došli do slobode.«

Ova dva pasusa najbolje pokazuju moralni nivo ljudi koji su, po tuđim intencijama, tražili »samostalnost Slovaka«, — samostalnost, koja je kroz sama dva dana završena potpunom nesamostalnošću, okupacijom i protektoratom posve tuđeg, i nepripostodljivo nadmoćnijeg naroda. A šta to znači, to je jasno svakome ko ima još malo časti i ponosa u sebi. A ona dokazuje i to da je i u Slovačkoj, sve što je bilo trezveno i čestito, predviđalo da će ta »samostalnost« da bude igračka u rukama jačih, na što se protiv tih trezvenih istupalo grubim »stajanjem za vrat.«

A što da kažemo o drugom pasusu, koji otvoreno priznaje, da bi se Slovaci i danas još nalazili pod mađarskim jarmom, da nisu pred 20 godina češkom pomoću bili oslobođeni?... Međutim tog istog dana, hvala držanju Slovaka i, dok se slovački vode onako raspojasano smeju, kao što to pokazuje slika u današnjoj »Politici«, — taj isti češki narod, koji je oslobodio Slovačke, gubi potpuno svoju slobodu!...

Međutim, da se ne misli da je to možda pristrasno mišljenje već da tako misle svi objektivni ljudi, navodimo šta o toj slovačkoj »samostalnosti« piše zagrebački »Obzor«, u broju od 15 marta:

»Slovačka je jučer proglasila svoju samostalnost. Osjećajna strana je dakle zadovoljena, no druga je stvar, kakve su okolnosti ovog akta i kakva ograničenja kruta zbilja nameće toj samostalnosti. Slovačka, sa svojih dva i pol milijuna žitelja, bila bi možda za život sposobna u jednom svijetu, u kojem bi omjer snaga bio drugačije raspodijeljen. U današnjoj Evropi ona je proizvod volje i plana na njemačkog Reicha, koji je utjecao na raskid federalne veze između Slovačke i Češke. Do preokreta, to jest do zaključka slovačkog sabora, došlo je tek nakon što su Tiso i Durčanski (koji je od svrgnuća prve Tisove vlade bio u emigraciji u Njemačkoj) dobili poziv u Berlin. ... Okupacija dolazi, isto tako kao i prigodom Anschlusa, na temelju poziva zakonite vlade, a službeno joj je opravdanje održanje reda, pošto je taj, po prikazu s njemačke strane, narušen od Čeha.«

Kako ćemo zadržati omladinu

U »Sokolskom Glasniku«, br. 8, nalazimo dva članka o omladini u Sokolstvu. Mislim, međutim, da ti članci nisu osvetlili problem sa svih strana, pa da su delimično mimoišli i suštinu.

Činjenica je, da broj naraštaja nije dosta velik, u srazmeru s brojem omladine, koja uči srednje i njima slične škole. Činjenica je nadalje, da se broj naraštaja sve više umanjuje u višim razredima, tako da iz 7 i 8 razreda srednje škole ima već mnogo manje đaka u Sokolu. A i od njih tek neki procenat na univerzitetu nađe put u sokolsku vežbaonicu.

U tom pravcu nije stanje u svim župama jednako, ali je svuda za razmišljanje. Još je relativno najbolje u župama dravske banovine.

Pisac članka »Kako zadržati članstvo« naveo je težnju za neobuzdanom slobodom kao razlog zašto omladina ne ostaje sva u Sokolu. Ima, međutim, još jedan razlog, zašto i ozbiljni, valjani đaci ne ostaju u Sokolu, nego odlaze, napose u višim razredima, iz sokolskih redova. Vreme od 14 godina na dalje, u životu mladića je ono vreme, kad njega počnu da interesuju i životni problemi: društveni, kulturni, ekonomski, pa i politički. Đak 6, 7 razreda već se interesuje za socijalna pitanja, već ispituje razne poglede na svet i život, već se orijentiše i politički. K tomu na nj i utiču razne propagande. Seljački mladić, napose malo bistriji, razmišlja o odnosu sela i grada. U toj dobi mladež želi informacije o svim tim problemima, koji joj često muče i razdiru dušu pa ide tamo, gde se o tim pitanjima diskutuje i gde se traže odgovori na sva ta pitanja, bez obzira kakvi su ti odgovori!... Prima radije i najnegativnije, nego nikakve! I evo: jedan od vrlo znatnih uzroka odlasku mladeži iz sokolskih redova jest taj, što sokolski vaspitači prečesto ne umiju ili ne će u tom pravcu da nadopunjuju svoj vaspitni rad. Sokolsko vaspitanje našeg naraštaja odviše često nije dosta sokolsko, t.j. dosta svestrano. Ono zanemaruje intelektualnu pa i moralnu komponentu sokolskog usavršavanja, koja je bitna u Sokolstvu. Mi imamo hvala Bogu u našoj administraciji dosta rubrika. Ali bi bilo zanimljivo pronaći na pr. koliko vodnika sokolskog naraštaja vodi računa — i to stalno — o vladanju i napretku svojih naraštajaca i naraštajki u školi, koliko ih vodi brigu o tom, čim se njihova mladež bavi u dokolici, što čita itd. Da li ta naša omladina dobiva priliku da upozna sokolsku misao u dostatnom opsegu i dubini, kao izgrađen pogled na život i svet, na odnos pojedince prema zajednici, uopće, na društveno uređenje? Da li se dostatno upućuje svuda naš naraštaj u naš narodni život u sadašnjosti, u naše kulturne i socijalne probleme, pa donekle i političke? Da li naš naraštaj na pr. ima svuda dosta prilike da upozna bit sokolske demokratije? Da li se

svuda čini dosta, da naš naraštaj oseti i u stvari i na delu sokolsko bratstvo? Kad bude u svim tim pravcima svaki prednjački zbor, napose svaki vodnik i vodnica naraštaja znao potpuno, kakve goleme dužnosti ima kao vaspitač naraštaja, i kad bude mogao na častu sokolsku reč da ustvrdi, da je u svakom pravcu učinio sve moguće za što potpunije sokolsko vaspitanje poverene mu kategorije naraštaja, onda će nam još uvek drugi razlozi odvesti nešto naraštaja iz naših redova, ali ne više našom krivicom.

U pojačanoj meri vredi to i za visokoškolsku mladež. Ne bi bilo sokolski stvarati posebne sokolske klubove na visokim školama. Ali bi bilo u punoj meri sokolski, kad bi naša mlada braća, studenti visokih škola, unutar svojih sokolskih društava, našli nešto slično roditeljskoj kući: bratsko razumevanje svih onih nemira koji muče mladenačku dušu, poprište za slobodno razmatranje života; kada bi našli neku luku, u kojoj bi, u slučaju potrebe, mogli baciti sidra. Redovna sokolska posela i debatan večeri, gde bi braća visokoškolci mogli da raspravljaju o raznim pitanjima, koja ih interesuju, eventualno uz pomoć nekolicine starije braće, makar univerzitetstskih nastavnika, mogle bi i te kako nadomestiti razne nestručne klubove i organizacije, koje u velikoj meri apsorbuju našu visokoškolsku mladež. Uopće bi sokolske župe morale u univerzitetstskim gradovima, ne samo — kako savetuje brat Tadić — da se pobrinu za uspostavu kontakta između visokoškolaca Sokola i sokolskih društava, nego također da daju mogućnosti tim članovima za produbljenje njihovog vaspitanja i za izgradnju njihove sokolske ličnosti, jer ona svetska strujanja, koja svojom propagandom love pristalice među srednjoučeničima, čine to u još većoj meri među univerzitetstskom omladinom. Pojedina društva možda ne bi mogla da u tom pravcu učine dosta, ali više društava zajedno, uz posredstvo i pomoć župe, mogli bi stvoriti uslove za puno, svestrano daljnje izgrađivanje sokolskih ličnosti naše visokoškolske braće.

Ima još jedan problem, a to je problem sokolskog naraštaja iz šegrtskih škola, koje daju buduće zanatlije i trgovce. Mislim, da je i njihovo sokolsko vaspitanje veoma manjkavo, također ograničeno pretežno na telesno vežbanje, te da se ne posvećuje dostatna pažnja njihovom moralnom i intelektualnom vaspitanju. Ali to je poglavlje za sebe.

Jedno je sigurno: iskustvo pokazuje, da su sva odstupanja od potpunog sokolskog vaspitanja u sva tri pravca: fizičkom, moralnom i intelektualnom, koje se mora vršiti što intenzivnije i što savesnije, u što potpunijoj harmoniji, vrlo štetna za Sokolstvo, jer pružaju našem članstvu krivu ili bar nepotpunu predodžbu o Sokolstvu i njegovoj vrednosti. Vladimir Deduš

Petrova petoletnica, sađenje voćnjaka i pošumljavanje

Od mnogih lepih, celishodnih i korisnih radova, koje su sokolske jedinice i njihovi pripadnici izabrali da izvrše u Sokolskoj Petrovoj Petoletnici držim da je najvažniji, najlepši, po obimu najzamašniji i najhitniji pošumljavanje i podizanje voćarstva. Osim toga, ovaj krupan i neophodno prešan posao, naročito u ponekim krajevima, sastavljen je iz malih deliča, kao što je sađenje nekoliko sadnica, tako da taj posao može izvršiti i najmanja i sasvim siromašna sokolska jedinica, pa i sve jedinice. Zato je ovaj posao i zadatak od neizmernog značaja.

Šta da kažemo, i da li je uopšte potrebno ma što reći o značaju šuma, o njihovom uticaju na klimu, plodnost terena, kojoj šume obezbeđuju povremene kiše, zaštite od bujica, podizanju zdravstvenih prilika, održavanjem čistog vazduha i zaštiti od prašine? Da li je potrebno što-god reći o velikoj koristi i velikoj vrednosti koju predstavljaju šume kad izrastu, pa se racionalno i pažljivo koriste? Da li je pak potrebno ukazivati na to, da se na našem zemljištu u svima krajevima i skoro visinama mogu uspešno negovati pojedine vrste voćaka i donositi dobar, ukusan i obilan plod, koji može poslužiti za pojačanje ishrane porodica, a unovčenjem poslužiti za nabavku drugih nužnih potreba? Imamo čitavih krajeva koji lepe novce dobijaju za voće i izvoze ga daleko van zemlje. A puno je zgodnih mesta gde se voćke mogu posaditi i uspešno napredovati; gde se tek ima radići.

Naša otadžbina je imala velikih šuma, velike vrednosti, državnih, opštinskih, seoskih i privatnih. To je bilo neizmerno blago u najviše slučajeva ludo satrošeno i upropašćeno. I ne zna se, gde je lakomisheniji i sa manje koristi šuma uništavana. Privatni zabrani kao i svi drugi, imali su da budu i bili su žrtve mnogih neprilika, neracionalne i dušmanske eksploatacije. A ta se nemila pojava ponavlja i danas, na mnogim mestima. Staro se satire, novo ne podiže. Posledice su strašne i njih registruju skupštine stručnjaka iz godine u godinu. Uništena

šuma, bujicama odneti zemlja, provale oblaka, poplave, zasipanja ranije plodnih površina kamenjem i neplodnom zemljom, nepravilni vodeni talasi i suše. Zdravstveno stanje pogoršano. Onamo gde je bila šuma, pa lakomisleno uništena, nema ni njive, ni livade ni pašnjaka, no izbrzdane površine bujicama, — vododerine. Država, iz godine u godinu, izdaje sve veće i teže milione, da od iznenadnih bujica obezbedi puteve i železničke pruge. A svega toga nije bilo dok šume nisu isečene. I sta ta obezbedenja ne vrede, ili malo vrede, dok se opet šume ne podignu.

I u dobri čas, izgleda, da smo se, ma i u dvanaestom času probudili i počeli se osvešćivati. U Petrovoj Petoletnici počele su sok. jedinice rad na pošumljavanju goleti, podizanju šuma i gajeva, sadenju voćnjaka. Poneke od jedinica su ovaj, zaista važan i lep posao, predano radile i služe za primer. Jedna mala četa, po radu velika, **Rotina** (sr. Bitoljski) sama je zasadila oko 40.000 šumskih sadnica, a i mnoge druge su zasadile lep broj. Sa istim žarom i elanom zasadene su i sade se i razne vrste voćaka. Na sokolsku organizaciju ugledale su se i neke druge, pa je akcija na ovom važnom polju srećom započela. Naročito podmladak **Crvenog krsta** posvećuje lepu pažnju pošumljavanju. Državne ustanove, pod Min. šuma i poljoprivrede, potpomazu na mnogo mešta ovu akciju, a iz držav. i drugih rasadnika daju se sadnice i uputstva. Dosta sokolskih jedinica podiže i sopstvene rasadnike.

Na domaku je proleće, nastupaju dani u kojima se još dosta na ovom poslu, sadenju voćaka, šumskih sadnica i kalemljenju može uraditi. Neka sve br. jedinice i sva braća iskoriste ovo vreme. **Neka se do kraja proleća zasadi, još koja stotina hiljada drveta!** Neka se mnoge goleti ovoga proleća i leta otmu od strašne pustoši, i neka se bar delimično zazeleni. A retki su tereni koji se, istrajnim trudom, ne mogu vremenom pošumiti. I neka se sve ovo radi po savetu i uputstvima stručnih ljudi. Neka nam je, pri tome stalno

Skupština, zborovanja i prosvetni tečaj župe Bjelovar

Pišu nam iz Bjelovara: U našoj župi se prilike osjetljivo popraviše. Javili smo već o uspelim prednjačkom tečaju, a sada možemo još radosnije da javimo o, ne manje uspešnom prosvetnom tečaju, o dobro posećenim zborovanjima načelnika i prosvetara, i o nada sve uspešnoj glavnoj godišnjoj skupštini. I nema sumnje: Bjelovar se ove godine osjetljivo popravio.

Župski prosvetni zbor je imao rekordan broj posetilaca i slušača: 72! Da je neko pretekao tu brojku pre dve godine, smatrali bismo ga i suviše velikim optimistom. Od tih i tolikih slušača, njih 35 su seoski sokoli, što je naročito utešno. Ostali polaznici bili su opet sokolski radnici sa sela: učitelji, obrtnici, zanatlijski pomoćnici, mali činovnici i dva sveštenika, jedan pravoslavni i jedan katolički. Pa da ne budemo i nad tom činjenicom, upravo radosni! Tečaj je trajao dva dana i dao vrlo dobre rezultate, koji će svakako na ugroženom i — rekli bismo — kliskom terenu bjelovarske župe uskoro doneti i dobre plodove. Bile su zastupane gotovo sve područne jedinice, a tečaj je vodio župski prosvetar, br. prof. Vladimir Blašković, pored koga su bili predavači još: župski starešina br. dr. Vukobratović, starešina karlovačke župe, br. prof. Sablić, zatim Nikola Latković, Ivan Cigula, Vaso Vukobratović i Luka Rotkvić. Lepo predavanje poslao je i prosvetar varždinske župe, prof. Vladimir Deuš, koje je bilo predmetom posebne diskusije. Svršetku tečaja prisustvovao je zamenik saveznog starešine, br. dr. Vladimir Belajčić.

4. marta, održana su redovna zborovanja prosvetara i načelnika,

na umu zavet našeg velikog Zmaj Jove :

«Gde god nađeš zgodno mesto, tu drvo posadi!

A drvo je blagotvorno, pa će da nagradi!...

Neka sokolska Petrova Petoletnica donese preokret u cenjenju značaja šume i neka bude početak velikoga rada na pošumljavanju, pa će već zato biti u istoriji upisana zlatnim slovima, i kad ne bi izvršila druge važne zadatke.

M. S.

kojima je takođe prisustvovao brat Belajčić. U opšte je konstatovan veći aktivitet u 1938 godini, a naročito je kvalitet članstva poboljšan. Naročito se to moglo konstatovati u tehničkom radu. Odaziv na zborovanja načelnika i prosvetara bio je i brojčano vrlo dobar, pa je, od 36 jedinica (ne računajući amo one, koje su na pokusnom roku) na zboru prosvetara bilo zastupano 28, a na zboru načelnika 29.

Glavnoj godišnjoj skupštini, održanoj u bjelovarskoj sokolani, 5. marta, prethodila je uobičajena pretkonferencija, na kojoj je na zadovoljstvo svih, konstatovano potpuno ujednačeno gledanje na osnovne probleme našega narodnoga i sokolskoga života.

Sama nedeljna skupština imala je vidni manifestacioni i reprezentativni karakter, a pored izaslanika Saveza br. Belajčića i delegata bratskih župa Zagreb i Karlovac, prisustvovali su i predstavnici bjelovarskih kulturnih i nacionalnih organizacija. Uvodnu reč izrekao je župski starešina, brat dr. Mihajlo Vukobratović, koji je predložio da se Nj. Vel. Kralju Petru II odašalje pozdravi telegram. Govoreći o radu župe, starešina je istaknuo specijalni položaj i teškoće toga rada apelujući na braću delegate i ostale prisutne, da i u buduće poklone svoje oduševljenje sokolskom radu, kako bi baš ta župa, u toliko ekspanzivanom delu Otadžbine, stupila u red prvih i najaktivnijih sokolskih župa.

Naročito pažnjom saslušan je govor brata Vlade Belajčića, koji je svojim preciznim stanovištem i izlaganjima, delovao, ne samo na sve delegate, već i na ostale prisutne — među kojima je bilo i dosta radnih lica van redova Sokola (Zašto da im zatvorimo vrata sokolane?) — Sve teškoće koje današnje Sokolstvo biju, sa svoju strana, znače samo davanje novih pobuda za intenzivan rad u budućnosti. Miran i duboko sadržajan govor brata Belajčića bio je ovoga puta više nego li duhovna okrepka.

I reči i pozdravi braće delegata župe Karlovac i Zagreb jednako su nas oduševili, pesnički govor brata Sablića i kruta stvarnost brata Mihića.

Od značajnijih zaključaka skupštine da spomenemo tek nekoje: Dužnost će biti svoju članova društvenih i četnih uprava, da nabave

sokolske odore. Posvetiće se naročita briga održavanju javnih nastupa i manifestacionih priredaba. Veća i jača društva obavezno će se posećivati i tako omogućiti što tesniju saradnju. A u idejnom pravcu i osvetljavanju pitanja koja sve nas podjednako zanimaju prihvaćeno je jednoglasno ovo:

«**Sokolci Sokolske župe Bjelovar, okupljeni na svojoj glavnoj godišnjoj skupštini, nakon svestranog razmatranja svijuju problema sadašnjice konstatuju da se jugoslovensko Sokolstvo nalazi danas pred nizom pitanja, koja traže svoje hitno i jasno rešenje, pa stoga stavljaju u dužnost upravu župe, odnosno njenom predstavniku u upravi SSKJ, da poradi kako bi se ta pitanja pred nadležnim sokolskim forumom raspravila i rešila što pre i u duhu osnovnih sokolskih načela.**»

Najzad je akklamacijom izabrana nova uprava, sa starešinom dr. Mihajlom Vukobratovićem, na čelu. Zamenici starešine su Pušić Franjo, Najhold Božo i dr. Jovan Pejčević, tajnik Rotkvić Luka, načelnik Tatlović Nikola, zamenici načelnika Ruštija Vladislav, Kljajić Joco i Osmokrović Doko, načelnica Bosanac Smilja, prosvetar prof. Blašković Vladimir, blagajnik Tomić Dimitrije, gospodar Vuković Nikola, statističar Kalman Slavko, proćelnik lekarskog oteka dr. Rajska Franjo, proćelnik oteka za SPP dr. Volarić Fran, referent za rad na selu Vukobratović Vaso itd. Od svega 36 stalnih podružnih jedinica i 3 pokusne čete, na skupštini su bile zastupane 32 jedinice

V. B.

ODLOŽEN VELIKI SOKOLSKI BAL U BEOGRADU

Sutra, u subotu, trebao je da bude veliki sokolski bal u Beogradu, koga je spremala Sokolska župa Beograd, u velikoj sali Sokolskog Doma.

Sokolska župa Beograd je, međutim juče donela jednoglasan zaključak da se taj bal odloži!

JEDAN NOVI SOKOLSKI DOM

Sokolska četa Mandelos — kod Srem. Mitrovice, namerava podići Sokolski dom. Pravoslavna opština odobrila je četiri pomoć od 10.000 din. i poklonila zemljište, a opštinska Uprava obećala je pomoć. Mesni paroh, brat prota Lazar Ranković, zaslužuje veliko priznanje za dobijanje pomoći.

Pregled istorije Srpskog sokola u Sarajevu

(Nastavak)*

Iz zapisnika osamnaeste odborske sednice «Srpskog sokola» od 2 decembra vidi se da je društvo odlučilo da se odazove pozivu «Prosvete» i «Dobrotvorne zadruge Srpkinja» u Sarajevu da učestvuje na njihovoj zabavi.

Na devetnaestoj odborskoj sednici od 9 decembra zaključeno je da voda ponovo uspostavljene turističke sekcije bude br. starešina. Međutim, br. starešina ustupio je voćstvo ove sekcije braći Kostu Pavkoviću i M. Obradoviću. Na ovoj sednici je zaključeno: da se naruči kalendar «Hrvatski Sokol» za 1910 g. i «Životopis prvih osnivača českokokolstva» od J. Hanuša iz Zagreba, zatim da se pošalju društvena pravila «Srpskoj čitaonici» u Čajniču i «Srpskom Sokolu» u Višegradu, koji su se za to obratili društvu.

Na dvadeset drugoj odborskoj sednici, od 4 aprila 1910 g. (po novom) usvojen je predlog da se peta godišnja skupština društva održi na Cveti 11 (24) aprila 1910 g. Na ovoj sednici pročitan je dopis Slovenačkog sokola iz Hrasnika, u kojem moli društvo da rasproda poslate blokove, čiji je prihod

namenjen za zidanje sokolskog doma. Koliko je već tada bila razvijena sokolska svest, svedoči nam činjenica da je društvo primilo na se obavezu prodavanja ovih blokova.

— VII —

Peta godišnja skupština «Srpskog sokola» u Sarajevu održana je na Cveti, 11 (24) aprila 1910 g., u svečanog dvorani Srpske škole. Skupština je tekla ovim redom:

Najpre je starešina referisao o radu odbora na razvitku sokolske ideje u Bosni i Hercegovini, dotičući se sastanaka izaslanika srpskih sokolskih društva iz Bosne i Hercegovine i donošenja pravila Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke. Odboru je veliku uslugu činilo uredništvo «Srpske riječi», donoseći besplatno društvene objave. Isto tako izrečena je zahvalnost i sarajevskim Srbima «na velikoj predusretljivosti koju su prema društvu pokazali, upisujući se sve više i više za društvene članove i pomažući društvu pri dočeku gostiju, primajući goste u svoje domove i dajući društvu priloge da uzmagne dostojno, a bez tereta za blagajnu, svoje goste dočekati». Zatim je izrečena zahvalnost i Srpsko-pravoslavnoj crkveno-školskoj opštini u Sarajevu, «koja je društvu dozvolila da besplatno vježba u njenoj dvo-

rani i koja je i inače svakom zgodnom društvu išla na ruku, te mu dala i svotu od 200 k. za nabavku sprava». Naposletku je izrečena zahvalnost br. Stevi Kaluderčiću, koji je «bio društvu na osobitoj pomoći prilikom dočeka gostiju», kao i svima članicama i članovima, «koji su svojim savješnim pohađanjem vježba društvo u moralnom pogledu na veliku visinu podigli».

Posle toga podneti su izveštaji pojedinih funkcionera. U arhivi su sačuvani samo izveštaji brata učitelja i blagajnika.

Iz izveštaja br. učitelja vidi se da je društvena godina 1909-10 u pogledu napretka bila najuspešnija. Za takav uspeh imaju glavnu zaslugu pojedini članovi «Srpskog sokola», koji su «pravi sinovi viteškog srpskog naroda i neustrašivi borci uzvišene viteške misli». U ovoj društvenoj godini «Srpski sokol» je 6 puta javno vježbo: 4 puta u Sarajevu, zatim u Travniku i Višegradu. Zbor četovođa, za koji se, s pravom, mnogo zalaže br. učitelj, vježbo je jedanput nedeljno. Ženska sekcija je popustila u radu. Sekcija mačevanja vježbala je tri puta nedeljno i radila je intenzivno skoro punih šest meseci. U muškom odelu održana su 103 časa, koja je pohađalo 2807 vježbača, dakle prosečno 234 vježbača na mesec. Zbor četovođa održao je 13

časova, na kojima je vježbalo 114 vježbača. Ženska sekcija održala je 53 časa, na kojima je vježbalo 589 vježbača. Sekcija mačevanja održala je 58 časova, koje je pohađalo 373 vježbača. U svemu je održano 227 časova, koje je pohađalo 3883 vježbača i vježbačica. Uporedivši ove cifre s lanjskim, vidimo da je u ovoj godini u svemu održano 47 časova i 1532 pohađanja više nego lani. Na godišnjem društvenoj zabavi isticila je prvi put javno ženska sekcija. Od vježbača najsavješnije su pohađali vježbe br. Kreštalica Marko i br. Maljukan Milan.

Iz izveštaja brata blagajnika vidi se da je imovno stanje društva u godini 1909-10 iznosilo 2658,71 k., u koju je sumu uračunata gotovina i vrednost inventara. U ovoj godini društvo nije imalo nikakvog duga.

Posle podnetih izveštaja razvila se diskusija. Mišljenje o radu odbora u ovoj godini izraženo je u rečima br. Stevi Kaluderčića: «Ovogodišnji odbor nije samo podigao materijalno ovo društvo, jer društvena imovina iznosi ove godine dva puta više nego lanjske, nije se bavio samo sakupljanjem novih članova, nego je šta više sa velikim uspehom na tome poradiio da se oživotvorila župa bosansko-hercegovačka, te je time za navijek osigurala budućnost srpskih Sokolova. Društvo je dosad životarilo, a sad živi bujnim životom što je svakako

jedina zasloga vrijednog odbora». Interesantno je napomenuti da je bilo pojedinaca, koji nisu odobravali promenu imena društva. U zapisniku se konstatuje da Mihailo Pičeta ne može stupiti u društvo zato, »jer je društvo svoje lijepo srpsko ime «Dušan Silni» pretvorilo u obični naslov «Sokol».

Skupština je odala puno priznanje vrednom br. učitelju Matejiću i donela zaključak da mu se, u ime nagrade, da 600 kruna za njegove «neizmjerne zasluge po društvu». Jednoglasno je usvojen i predlog odbora da se ukinu zaključak predašnje glavne skupštine, po kojem je § 15 društvenih pravila bio neobvezatan za društvo, te da se, u smislu toga §, pojedinim članovima izdaju isprave o članstvu. Taj § glasi: «Svi članovi imaju društvene isprave o članstvu. Svi članovi dobivaju i društvenu povelju i to: počasni odmah poslije izbora, dobro tvori i utemeljaci nakon potpune uplate članarine, a pomagači i redovni nakon petogodišnjeg tačnog uplaćivanja članarine ili redovnog pohađanja društvenih vježba».

Tajnim glasanjem skupština je izabrala ovaj odbor za društvenu godinu 1910-11: starešina dr. Vojislav Besarović, zamenik starešine Jovo N. Popović, tajnik Jovo J. Popović, blagajnik Jovo R. Petrović, odbornici: Simo Petković, Ilija

*) Vidi br. 8 «Sokolskog Glasnika».

Reč braći prosvetarima posle godišnjih skupština

Na glavnoj godišnjoj skupštini izvišen je, — brate prosvetaru, — izbor časnika u tvojoj jedinici. Tada si i ti izabran za pretседnika prosvetnog odbora, ili kako kraće kažemo, za prosvetara. I sad treba nešto da učiniš za sokolsku prosvetu u tvom društvu ili u tvojoj četi. Treba da se prihvaćaš rada, da u njemu istraješ bar do iduće skupštine i da dotle pokušaš vidne rezultate svog prosvetnog delanja.

Svakako, kad si se te dužnosti primio, kod tebe već postoji čvrsta volja da pri tome istraješ. Radi se samo o tome: Kako da počneš? — Kako da stalno ideš napred? — Kako da postigneš uspeh?

Evo, da se lepo i bratski razgovaramo. Bratski i prosto, kao što to uvek mora biti među sokolom braćom. A pri tom razgovoru nećemo ništa naročito izmišljati. Samo dobro nam otvorimo oči, da motrimo na sve, da nam ništa ne izmakne iz vida, iz naših statuta, naših pravilnika i naše ideologije.

Hajdemo redom. Pre svega moraš organizovati svoj prosvetni odbor, sa kojim ćeš sprovesti predviđeni plan. Nikako ne smeš ostati u zabludi da ćeš ti moći sam sve poslove posvršavati. Sokolska prosveta traži podelu rada. Prema tome moraš imati svoje saradnike. Sa njima moraš organizovati prosvetni odbor. Podvlačimo reč moraš, jer mnogi prosvetari smatraju da u malim društvima i četama nije ni moguće ni potrebno da se organizuje prosvetni odbor. Ako i ti tako misliš, već si na putu da ti cela stvar odmah u početku ode u propast. Još bi mogao voditi jednu akciju, ali sokolske prosvetne akcije su različite i mnogobrojne, pa kako ćeš ih onda sve voditi sam? Hor, orkestar, pozorište, lutke, knjižnica, film, štampa, administracija, arhiva, tečajevi, predavanja, i da ne govorimo dalje. Kako možeš ti to sam savladati? Čak i kad bi hteo, ne možeš imati talenta za svaku vrstu podjednako. Ako bi podlegao onom opštem uverenju neupućenih, da svi ti otseci i grupe prosvetnoga rada nisu potrebni u jednoj jedinici, onda bi se isto tako moglo postaviti pitanje, zašto si potreban i ti kao prosvetar? Zašto je onda uopšte potrebno sokolovati u prosvetnom pravcu? Zar samo da pevamo, ili samo da sviramo, ili samo da čitamo, ili samo van svega toga da vežbamo? Zar čovek nije složeno biće, koje kipi telesno i duhovno, i to svaki čovek na svoj način. Svakom nešto dru-

go treba. Svaki ima svojih sklonosti, svojih žudnji. I ti, tako razni ljudi, eto skupili se u tom društvu. Jedni bi da pevaju, jedni da glume, jedni da čitaju, da sviraju, da vežbaju, da jašu, da plivaju, da skijaju, jednom reči da tu u tvojoj sokolskoj organizaciji nađu pun život, onaj lepi sokolski život, što ne zna za skućenost i jednostranost, za mršavost telesnu i mršavost duhovnu. Da nađu život, koji će ih učiniti — kako nam pesnik Šantć kaže — da su, kao bogovi lepi!

Eto, tim svestranim željama moraš se ti povinovati i pustiti da svaka prosvetna grana ide do kulminacije. Neka svako čeliči svoj karakter u onoj grani, koja mu najviše leži, koja ga privlači i oduševljava.

Zato tvoj prosvetni odbor, pored tebe kao pretседnika mora imati i potpredsednika, koji ne sme da ostane kao ukočena lutka. On ti mora biti najbliži pomagač, drugar i savetnik. Od tebe zavisi kako i koliko ćeš umeti da upotrebiš njegove sposobnosti. Glavno je da on ima volje da nešto korisno uradi. Dopusti neka on ti izabere, neka postane izvestilac ma za koju vrstu, neka se unese u okvir prosvetnog polja na kome će obdelavati svoju parcelu, pored obdelavanja onih drugih, od druge braće ili sestara. Ti si tu da, kao najistaknutiji rukovodiš, da pomažeš rečju i delom. A kad ne možeš svuda stići, neka te zamenjuje on, kao potpredsednik. Obaveži i njega odgovornostima. Jer, ne primamo se mi sokolskih funkcija kao da su to neki položaji i kao da zadržavamo isključivo sebi vlast. Primamo se da vučemo građu za sokolsku građevinu. Dopustajmo neka i drugi podjednako vuku. Time ćeš ti u svojoj jedinici služiti kao živi primer istinitog bratstva, trpeljivosti i ljubavi prema ljudima i prema sokolom idealu.

Tajnik prosvetnog odbora je tvoj najbliži saradnik. Kroz njegove ruke ima da prolazi sve. Sa njim se moraš dogovoriti o načinu rada. Što je najglavnije, sa njim se u određeno vreme moraš svakog dana sastajati. Do toga vremena on će uraditi i rešiti ono što sam može, a pri sastanku dokonaćete ono što ide do vašeg zajedničkog delokruga. Važnije i veće stvari ostavite za sednicu.

Tvoj tajnik mora biti toliko veziran u sokolskom radu, da ume rukovati prispelom poštom, t. j. da je ume dodeliti odgovarajućim izvestiocima. Ukoliko još ne bi bio u toj mo-

gućnosti, morao bi ti sam nastojati da se za nekoliko meseci u to uputi.

Naročito je važno da tajnik ume sastavljati pisma i odgovore na pisma. Istina, to se stiče školom ili prirodnom obdarenošću, ali u svakom slučaju ti bi mu kao pretседnik morao dati osnovne direktive. Pre svega skrenuo bi mu pažnju da u svojim dopisima kaže sve što želi, a da to ipak bude najkraće; da njegov ton pisanja bude bratski, bez grubosti i bez neprijatnih aluzija; da piše čitko, ako nema pisaćeg stroja; da odmah odgovara na prispelu korespondenciju; da čuva kopije svih svojih pisama; da sadržinu prispelih i upućenih pisama tačno zavodi u protokol; da mu je arhiva vazda u redu povezana; da su mu svi zapisnici čitko napisani, bilo da ih vodi on ili ma ko drugi. Od tebe kao pretседnika u mnogome zavisi kakav će biti tajnik prosvetnog odbora. Među vama, pored sokolskog bratstva, mora postojati i lično prijateljstvo. Mora zato što ste neprestano upućeni na zajednički rad. To važi i za druge članove prosvetnog odbora. Bez potpunog poverenja jednog prema drugome nema uspeha u radu. Ako bi se bilo zamerke sa nečije strane, ona se od prijatelja vrlo lako primi u prijateljskom tonu, i to u oči, na licu mesta. Tako ne može biti uvrede. Glavno je da pretседnik ima evidenciju nad celim poslovanjem, pa će onda njegove primedbe biti i na mestu i opravdane. Onda će i svi članovi prosvetnog odbora voditi svoje poslove sa istom energijom. Jednom reči, mora se najpre postaviti duhovna veza među svima, jedinstvena celina sa jedinstvenom voljom za stalno kretanje u napred.

A koliko se lako može ići stalno napred, o tome ćemo nastaviti razgovore drugom prilikom.

M. Stanojević

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolsko društvo Prijedor je, na godišnjoj skupštini, u sporazumu sa Društvom za podizanje spomenika Kralju Aleksandru, odlučilo da taj spomenik podigne u vidu sokolskog doma i to na način da to bude najlepša građevina u Prijedoru. Planove radi inž. M. Milošević. Na skupštini je utvrđeno da je rad društva bio vrlo uspešan, a društvo ima i šest sokolskih četa, koje vrlo lepo rade. Za starešinu je izabran ponovo brat Pera Radetić.

Sokolsko društvo Beograd-Matica priredilo je prošle subote »Istarsko veče«, u cilju učvršćavanje veza između Sokola i članova društva »Istra, Trst, Gorica«. Izveden je vrlo lep program i održani govori o radu pomenutog društva.

Sokolsko društvo Crvenka izgubilo je vrlo agilnog člana, brata Jana Veselog, koji je umro u 32 godini života. Brat Veseli bio je jedan od najagilnijih pripadnika društva, pun znanja za slovensku stvar, dobar muzičar, vežbač, prosvetni radnik itd. U njemu gubi rođenog brata i sestra Manja Vesela, načelnica društva i okružna načelnica okružja Kulskog. Sve članstvo Crvenke najdublje žali ovaj teški gubitak.

Sokolsko društvo Sombor priredilo je, 4 marta, koncert u korist čeških izbeglica iz Sudetskih krajeva. U koncertu su učestvovala i sva nacionalna društva u Somboru, a predavanje o braći Česima održao je brat Miho Drakučić. Koncert je vanredno lepo uspeo i pokazao je ljubav čitavog stanovništva za braću Čehe.

Učesnici godišnje skupštine Sokolske župe u Bjelovaru.

Sokolsko društvo Plaški primilo je ponudu komp. Hripko-Ivošević iz Ogulina da jedamput nedeljno, u Sokolskom domu, daje pretstave Tonkina. Pretstave će biti isključivo prosvetno-kulturnog značaja. Predviđene su i poučno-zabavne pretstave za učenike Gradanske i Osnovne škole.

Društvo je ovih dana primilo i sprave, naručene kod firme »Alpina« iz Ljubljane. Sprave je društvu kupio bratski Savez, u vrednosti od 6000 Din. Društvo se obavezalo da će Savezu, u roku od dve godine, otplatiti dug.

Sokolsko društvo Šibenik, održalo je 7 marta komemoraciju, posvećenu uspomeni T. G. Masarika. Predavanje o Masariku održao je bivši Masarikov dak, dr. Vice Iljadica.

Sokolsko društvo Laško će ove godine proslaviti 20-godišnjicu postojanja. 9 juna će prirediti okružni slet i razviti naraštajski barjak.

Nova sokolska četa osnovana je u Markušici kod Vinkovaca. Osnivačkoj skupštini prisustvovalo je 200 najuglednijih seljaka, koji su se svi upisali, a za starešinu je izabran Stevan Petrović.

Članovi Ruskog Sokola u Novom Sadu priredili su vrlo uspešnu akademiju, u Spomen domu, kojoj su prisustvovali najuglednije ličnosti Novog Sada. Izveden je vrlo uspeo program.

Sokolska četa Skipovec, u srezu građaničkom, odlučila je da podigne sokolski dom i kreditnu zadrugu. Ova vredna četa je već podigla osnovnu školu i održala uspeo domaćinski tečaj.

Sokolsko društvo Pletlje odlučilo je da u ovoj godini izvede obilan program predavanja, a 5 marta priredilo je uspešnu dečije poselo, baš na dan, kada je, pre 77 godina, održana prva javna vežba praškog Sokola. Izveden je vrlo lep program, kome su prisustvovali brojni dečiji roditelji.

Sokolsko društvo Tomaševac zasudilo je spomen-aleju Kralja Petra II, u dužini od 3 kilometara.

Sokolska četa Srpske Grapske, srez Tuzla, podigla je svoj dom, u kome će biti smeštena također i zemljoradnička zadruga i knjižnica.

R. Trifković, Nikola Čanak, zamenici: Stevo Moljević, Marko Krestalica, Milan Maljukan, nadzorni odbor: Jovo Lubura, Jovo Šerbedžija i Stanko Bogojević. Za društvenog učitelja jednoglasno je izabran br. Dimitrije Matejić.

— VIII —

Ovaj odbor održao je u vremenu između pete i šeste godišnje skupštine 12 redovnih i 2 vanredne sednice.

Na prvoj odborskoj sednici (u zapisniku nije naznačen datum) starešina je referisao o skupštini svih srpskih sarajevskih društava, na kojoj je rešavano kako će se pomoći poplavljenom braći u Srbiji. Ova skupština je sazvana inicijativom Srpske opštine. Na njoj je zaključeno da svako društvo da svoj prilog za poplavljen. Odbor »Srpskog sokola« jednoglasno je zaključio da u tu svrhu da 50 kruna, izrazivši svoje žaljenje »što materijalne prilike ne dopuštaju da izdahnijim prilogom dokumentiramo naše saosjećanje u nesreći postradale braće«. Na ovoj sednici saopštio je starešina da će se uskoro sastati u Sarajevu izaslanici srpskih sokolskih društava iz Bosne i Hercegovine »da pretresaju pravila Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke i da biraju odbor Župe«. Određeni zastupnici se ovlašćuju da, pri razre-

zivanju članarine koju će pojedina sokolska društva uplaćivati u blagajnu Župe, izjave da će sarajevski »Srpski soko« uplaćivati 30—40 kr. godišnje.

Prva konstituirajuća skupština Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke održana je 9 (22) maja 1910 godine, u Sarajevu. Na temelju § 15 t. g.) Osnovnih pravila Župe, koja je odobrila Zemaljska vlada svojom odlukom broj 16629/I B, od 26 februara (11 marta) 1910 g., izabran je ovaj župski odbor: starešina dr. Vojislav Besarović (Sarajevo), zamenik starešine: Đorđe Perin (Mostar), tajnik: Jovo N. Popović (Sarajevo), blagajnik: dr. Dušan Jeftanović (Sarajevo), vođa: Stevan Žakula (Tuzla); revizori: dr. Jovo Simić (Tuzla), Lazar Milić (Visoko), Pero Radetić (Prijedor); nadzornici okrug: dr. Aleksandar Babić (Brčko) za Tuzlu, Trifko Dudić za Mostar, Savo J. Surutka za Banjaluku, Jovo Šerbedžija za Sarajevo, Uroš Banjanin za Travnik.

Srpska sokolska župa bosansko-hercegovačka razvila je živ rad, koji u nacionalnom pogledu ima veliki značaj za istoriju naše uve otadžbine. O tom delovanju evo šta kaže istaknuti sokolski radnik, brat Jovo Popović, u »Spomenici II pokrajinske Sokola Kraljevine Jugoslavije u Sarajevu«: »Učili smo, savjeto-

vali, govorili, pisali, oduševljavali a po potrebi i komandovali. Nijesmo koračali korakom, nego smo trčali trkom, bojeći se da nećemo u pravo vrijeme stići na metu«. Sarajevski »Srpski soko« ima, pri ovom svemu, velikih zasluga, jer je iz njegovih redova potekla inicijativa za osnivanje Župe.

Na drugoj odborskoj sednici »Srpskog sokola«, održanoj 1 (14) juna, zaključeno je da na slet u Ravanici ide 5 članova, kojima se, u ime putnog troška, votira suma od 200 kruna. Sem toga, zaključeno je da društvo učestvuje na zabavi Dobrotorne zadruge Srpkinja u Sarajevu, koja u isto vreme osveštava svoj barjak, na Petrovdan t. g. Uoči toga dana odlučila je Zadruga da priredi svečanu bakljadu kumi za slave. U to ime obratila se i odboru »Srpskog sokola« s molbom da učestvuje na ovoj bakljadi, koja treba »da ispane što svečaniya i dostojanstvenija, kako ne bi bilo povoda kritici, najmanje kritici i potsmjehu stranaca«. Na svima ovim svečanostima bio je zastupljen i sarajevski »Srpski soko«.

Iz zapisnika treće odborske sednice od 26 juna (9 jula) vidi se da je »Srpski soko« u Rumi lepo dočekao članove sarajevskog »Srpskog sokola«, koji su išli na slet u Ravanici. Na ovoj sednici opet je pokrenuto pitanje svečanog odela, pa

je kazano da će početkom oktobra biti sazvana skupština Župe, na kojoj će se to definitivno riješiti. Sem toga, na ovoj sednici donesen je zaključak da se priredi teferič na Palama, koji je materijalno podbacio, pa je na četvrti odborskoj sednici zaključeno da društvo priredi zabavu 31 jula (po novom) sa sledećim programom: vežbe sa štapovima, slobodne vežbe, vežbe na vratilu, vežbe na razboju, i vežbe na konju. Koračno: »tablo«, izvode sokolice i sokoli.

Na ovu zabavu ili, bolje rečeno, javnu vežbu »Srpski soko« je, pored ostalih društava, poslao poziv sarajevskom »Hrvatskom sokolu«, iz kojega se vidi kakvi su odnosi vladali među njima. Taj dopis, datiran 15 (28) jula 1910, moli »hrvatsko društvo »Hrvatski soko«, da izvolite među svojim članovima poraditi, da u što većem broju tu vježbu posjetite«, i šalje mu »bratsko sokolsko pozdravlje«.

Izaslanstvo »Hrvatskog sokola« posetilo je ovu priredbu »Srpskog sokola«.

Zabava je održana u Katića bašči »Mostar« i na njoj je, kako se vidi iz zapisnika pete odborske sednice, od 9 avgusta, društvo imalo 294 krune čistog prihoda.

Iz zapisnika ove sednice vidi se da su članovi sarajevskog »Srpskog sokola« učestvovali na zabavi »Srps-

skog sokola« u Visokom. Još ranije bio se odboru obratio za pomoć »Srpski soko« iz Bos. Krupce. Odbor mu nije mogao dati nikakve pomoći, nego ga je uputio da se obrati »Prosveti«, »koja u svom proračunu ima odobrenu svotu za pomagane sokolskih društava«. Na ovoj sednici pročitana su dva dopisa sarajevskog »Hrvatskog sokola«. U jednom poziva društvo da učestvuje na sletu 14 i 15 avgusta 1910 g., a u drugom moli da mu društvo pozajmi sprave. Rešeno je da ispred društva ide br. učitelj, br. blagajnik i, po mogućnosti, br. zamenik starešine (jer starešina neće biti u Sarajevu). Ako on ne mogne, zamenice ga jedan član odbora. Društvo plaća za svu trojicu ulaznu kartu. Kako je i među ostalim članovima i članicama »Srpskog sokola« vladalo veliko interesovanje za ovaj slet, zaključeno je »da se br. blagajnik privatno raspita kod kojeg člana »Hrvatskog sokola« glede mjesta koje nam misle dati, pa da mi među našim članovima koji misle ići na slet sakupimo izvjesnu svotu novca, te da damo »Hrvatskom sokolu« kao dobrovoljni prilog«. Na drugi dopis »Hrvatskog sokola« kojim moli da mu se pozajme sprave, društvo je pozitivno odgovorilo.

(Nastaviće se)

Prof. Hajrudin Curić

Kampanja protiv Sokolstva se nastavlja!..

»Nulla dies sine linea«, — za klerikalce znači: Ni jedan dan bez neke izmišljotine protiv Sokolstva! I to u današnjim vremenima, kad za imalo razboritije ljude nebi trebalo da bude druge misli, nego što je okupljanje svih narodnih redova za rad na dobru zajedničke države. Mi to i radimo, pa niti jednim redom ne diramo ni u najžešće svoje protivnike, dok oni računajući na to naše viteštvo, baš u ovim, tako ozbiljnim vremenima, ne vide drugih briga, nego da nas napadaju i kleveću.

Tako se n. pr. »Slovenec« u broju od 9 marta, dohvatio članka »Istina« brata dr. M. D., u pretpušlom broju »Sokolskog Glasnika«, pa tom prilikom niže samo neistinu za neistinom.

Prva je neistina, da je Sokolstvo samo ikada tražilo monopol bilo na šta. Ali je naprotiv istina, da sto procentni monopol na odgoj omladine traže klerikalci, kao što smo to dokazali u prošlom broju, citirani iz »Straže u viharju«.

Druga je neistina, da »Sokolski Glasnik« negira hrvatstvo i slovenaštvo; jer naš list u svakom broju brani slovenaštvo od reakcije, a baš u poslednja dva broja smo, na uvodnom mestu, uzeli u odbranu hrvatstvo pred opasnošću odnarodnjivanja. Istina je naprotiv, da se klerikalci nisu nikada usudili da uzmu u odbranu slovenaštvo i hrvatstvo u crkvama izvan naših granica.

Treća neistina je, da »Sokolski Glasnik« nikada niti reči slovenačke nije doneo, jer je baš u osmom broju objavljen čitav dugački članak na slovenačkom, kao i mnogo puta ranije.

I napokon je četvrta neistina da za dr. M. D., »Hrist ne dolazi u obzir kao glasatelj istine«, kao što tvrdi »Slovenec«, na osnovu toga što je dr. M. D. kao glasnike istine spomenuo Sokrata, Galileja i Husa, a iz čega klerikalni list hoće opet da iskonstruiše, kao da je Sokolstvo »protiv Hrista«.

Ova četvrta neistina je naročito karakteristična, jer stavka o kojoj je reč, u članku brata dr. M. D., glasi: »Najveći ljudski umovi bili su i najveći pobornici istine. U odbranu istine pale su najkrupnije ličnosti čovečanstva: Sokrat, Galilej, Hus itd.«.

I sada zamislite, šta bi se dogodilo, da je br. D. stavio tu i Hrista!.. Kako bi klerikalci graknuli, da je to bogohulenje; da smo Hrista uvrstili među ljudske umove i ličnosti čovečanstva, i da ga mešamo sa otpadnicima od Crkve itd. A kad to nismo učinili, stojeći na gledištu da je Hrist, kao glasitelj istine, nešto što je izvan svake diskusije, i što zna svako dete, onda najjednom dolazi najkatoličkijij »Slovenec« i viče: »Šta niste spomenuli i Hrista, pored Husa i Galileja; i što ga niste uvrstili među ljudske umove?!«..

Ali šta da se pravdamo? Mi već odavno tražimo da u ljudskim odnosima zavлада zaista Hristova nauka ljubavi i bratstva, i da pobedi Hrist a ne Cezar, dok je to što rađe klerikalci, sve upućeno isključivo na pobjedu Cezarovu... *

I drugi klerikalni organ, »Slovenski Dom«, pridružuje se kampanji protiv Sokolstva, pa u broju od 10 marta traži, da se izmene imena Tirševa i Fignerove ulice u Ljubljani; što nije isključeno ni da se dogodi, — na radost jednog i drugog pograničnog suseda Slovenačke... Klerikalni list se pri tom pita: »Kakve zasluge su za Ljubljanu imali Pradžan Figner, koji je sigurno bio Sudetski Nemac, ili Tirš, Tirolac po poreklu, čiji nemogući telovežbački sistem i gledanje na svet dokazuju, da nije mogla da ih izmisli slovenačka duša?«

Komšijama preko severne granice dopastiće se nesumnjivo i to, da jedan slovenački list dva najodličnija pretstavnik českok nacional-

nog života oglašuje za Nemce, jer bi po toj istoj logici mogli za Nemce da se oglase i Blejvajs i Kete, koje mi smatramo kao ponos slovenaštva. Dakle sasvim u duhu teorije o »Kulturraumu«... *

Inače, o zaslugama Tirša i Fignera za Ljubljanu mislimo da je, čak i za klerikalce, suvišno raspravljati. I na njih same je Tiršev i Fignerov duh indirektno uticao, već samim time što je u slovenačkim slobodarskim krugovima stvorio prvu organizovanu falangu, koja je najavila borbu svemu što je dolazilo iz Beča i koja je tražila potpuno oslobođenje, u okviru jugoslovenstva!

Javlja se naravski ponovo i »Straža u viharju«, ali sa mnogo manje kurazi. Dok nam je pred nekoliko dana pretila »prahom i pepelom«, u broju od 9 marta dopušta da bi, »nakon odstranjenja štetnih tuđih

uticaja«, Sokolstvo u Slovenačkoj moglo ipak da ostane, dok naprotiv, za Sokolstvo kakvo je danas, kaže:

«U sadašnjem obliku, slovenačko Sokolstvo nije nikako u stanju da brani našu državnu sigurnost, a kamo li pravu državnu, ili čak slovenačku nacionalnu misao«.

Na to možemo da odgovorimo, da Sokolstvo nije nikada ni ubražavalo sebi, da može samo da brani našu državnu sigurnost, baš zato što ima i suviše vere u našu vojsku, čija je to prva dužnost. Ali o tome, ko je toj vojsci napredniji saradnik, — dopustiće nam klerikalna gospoda, da su daleko kompetentniji vodeći krugovi te vojske da prosude, nego li njihovi »fanti«. S tim sudom smo mi, Bogu hvala, zadovoljni i nastojimo da ga svakim danom sve više opravdamo; a da li su sa njime zadovoljna i mlada gospoda oko »Straže u viharju«, to je njihova stvar.

Treći broj revije „Soko“

Juče je izašao treći broj revije »Soko«, organa Saveza SKJ. za sokolsku prosvetu, telovežbu i naraštaj, koji obasiže 52 strane, jedan ilustrirani prilog i mnogo slika u tekstu. Broj ima ovaj nadasve bogati i zanimljiv sadržaj:

Reč uredništva; — Jugoslovenska misao od Karadorda do Kneza Aleksandra Karadordevića (Dr. Viktor Novak); — Žena i Sokolstvo (E. L. Gangl); — Izleti i njihov vaspitni značaj (Đura P. Brzaković); — Rad sa našom decom (Smiljka Grbić); — Bol i radost, pesma (Joso Matešić); — Sokolstvo u školi (Jovan Udicki); — Sve za obraz i slobodu, pozorišni komad (Dr. Nikola Škerović); — Živi Masarik; — Dva jugoslovenska jubilarca; — I tu treba vaspitanja!

Telesno vaspitanje: — O sistemu vaj, pri katerih je treba već telovadcev (Dr. V. Murnik); — Osnovi telovežbe (V. Polič); — Zrnašca, ili što ne treba (M. Vojinović); — Za početnike (R. Ban); — Grada za vežbanje na spravama za članove; — Primeri vežbi na spravama za žene (O. Skovran); — Proste vežbe za vežbovne časove žena (J. Trdina); — Ispravci prostim sletskim vežbama za članice za 1939 g.; — Ispravci prostim sletskim vežbama za ženske naraštaj za 1939 g.; — Mere iz grana za društvene utakmice; — Tenis (S. O. Sekovanović); — Smučarske tekme (F. Majnik); — Proste vaje za članice (J. T.).

Sokolska Prosveta: Našu akciju na selu treba pojačati (D. Brzaković); — Kako treba pisati »soko« (H. Čurić); — Jedan Jugosloven o lutkama na Javi (M. Mihaldžić); — Pred zbor prosvetara; — Petrova petoljetka; — Nedelja trezvenosti; — Igrači Rusalija na našem jugu; — Prosvetni tečaj župe Niš; — Izložba sokolske štampe u Valjevu; — Sokolske vesti; — Nove knjige.

Sokolski naraštaj: — Vrednost sokolskog rada (R. Jovanović); — Školska javna vežba i sokolski naraštaj (A. Tadić); — Motiv iz Drvara (F. Pavešić); — Novo doba (J. Matešić); — Tri leptira (I. Bendiš); — O pjesništvu (I. A. Tabaković); — Naša sokolska značka (P. Petrovački); — Naši pjesnici (I. A. Tabaković, F. Pavešić, dr. V. V. Rašić, B. Jovetić, St. M. Mutibarić); — Radovi našega naraštaja (Plesnikova, D. Nešić, B. Skoporec); — Misli velikih ljudi; — Pažnja saradnicima; — Ispunjalke i rebusi.

Pretpлата je samih 45 Dinara godišnje; a naručuje se: Administracija »Soko«, Beograd, Pošt. fah 342. — Račun Poštanske štedionice, br. 57.686.

Iz slovenskog Sokolstva

ČESKI I SLOVAČKI SOKOLI I ORLOVI U AMERICI

Novinski bilten ČOS javlja, da se u Americi radi na saradnji československih telovežbačkih organizacija; Českog Sokola, Orla, Radničkog Sokola i Slovačkog Sokola. Prva manifestacija te nove saradnje biće zajedničko istupanje prvih dana juna, na velikoj svetskoj izložbi u Njujorku. Tpm prilikom će biti i prvo takmičenje između pomenutih organizacija, koje će pokazati, u kome između društava je vaspitni sistem bio bolji.

SLET SOKOLA U POZANANJU

Poljska Sokolska župa u Poznanju će ove godine prirediti svoj veliki župski slet u Poznanju, prvih dana jula. Sve njene jedinice marljivo se spremaju na slet, pa je već priredeno više župnih i okružnih tečajeva. Očekuje se da će slet dobro uspeti, jer poznanjska župa stoji na čelu poljskog Sokolstva i u njoj je najbolje razvijen smisao saradnje sa ostalim slovenskim Sokolima. Organ te župe, »Pobudka sokola«, je na pr. oštro ispupio protiv toga što poljsko Sokolstvo nije učestvovalo na sokolskom sletu u Pragu.

SMRT UGLEDNOG POLJAČKOG SOKOLA

Nedavno je umro Mihael Tereh, dugogodišnji generalni sekretar Saveza Poljskog Sokola, pa je njegova smrt izazvala žaljenje ne samo u Poljskoj, nego i u českoslovačkim i u jugoslovenskim sokolskim krugovima. Novinski bilten ČOS piše o njemu, da je »do poslednjeg trenutka ostao na straži i časno vršio svoju sokolsku dužnost«. Brat Tereh nije znao za kompromise i nije hteo da stupi ni u čiju službu. Bio je napredan čovek, koji je neumorno širio sokolsku misao, a za svoje ideale je znao da strada, pa i da ide u zatvor. Večna slava bratu Terehu!

SOKOLSKA ŠTEDIONICA U SARAJEVU

Sokolska župa Sarajevo je zaključila da osnuje također sokolsku štedionicu, u kojoj će svi sokoli sarajevske župe davati dobrovoljni doprinos, i to članovi društava 60 dinara, članovi četa 30 dinara, a naraštaji 15 dinara. Doprinos će se davati u 30 rata. Cilj štedionice je, da se osnuje zadruga, koja će se baviti kreditiranjem članova i finansiranjem poslova, koje je preuzelo Sokolstvo.

Godišnja skupština župe Sarajevo

Pišu nam iz Sarajeva:

U retko svečanom prazničnom raspoloženju protekla je u nedelju, 5 marta, godišnja skupština Sokolske župe Sarajevo. Sva je skupština bila u znaku tridesetogodišnjice osnutka ove župe. Lepa poseta od 98 delegata davala je skupštini naročito svečani izgled. Skupština je saslušala oko 80 govornika, koji su obilovali korisnim sugestijama i predlozima. Među mnogim korisnim zaključcima donešen je i taj, da se jednim prosvetnim sletom obeleži tridesetogodišnjica osnivanja sokolske župe, kao i tridesetogodišnjica starešinstva župnog starešine, brata Dr. Vojislava Besarevića, koji je bio starešina osnivač, a koji se i sada nalazi na položaju starešine u župi.

Jubilej brata Besarevića redak je a možda i jedinstven u našem Sokolstvu. Redak je i ovaj primer kontinuiteta u radu, što sarajevsku sokolsku župu već 30 godina vodi jedan starešina, koji je učestvovao u njenom osnivanju, u svima njenim zaključcima, u njenom stradanju i dizanju, u njenom razvijanju i u svakom njenom doživljaju. Jedini prekid u ovome radu imao je brat starešina za vreme ratnih dana, kada su austrijske vlasti rasturile župu, njenu imovinu konfiskovale, a njenoga starešinu zatvorile i osudile na 15 godina robije, za zločin veleizdaje.

Trideset godina sejati plemenito sokolsko seme, trideset godina orati sokolsku njivu, trideset godina sejati dobro da rodi dobrom, trideset godina smele i odlučne službe svoje narodu, zbija — redak jubilej! Od ovakove službe narodu, kroz Sokolstvo, ima li išta uzvišnije?

Na svetlom primeru brata starešine jasno se vidi, kako rad utiče i na unutrašnjost čoveka. Njegov vedri optimizam krepki njegovu okolinu. Njegova nepokolebljiva vera u bolji i lepši život jugoslovenskog čoveka sokoli njegove saradnike. Njegovo bogato sokolsko iskustvo pomaže mu da se uvek i u svima prilikama, lako

i pravilno snalazi u svakoj zgodi i nezgodi. Njegov primer radosti i čestitosti kao i tačnosti i discipline služi svima sokolima za ugled.

Te i takove misli radale su se u dušama skupštinaraca, kad su pred sobom gledali svoga starešinu čila i vedra, kako s pouzdanjem vodi skupštinu župe.

Skupštinu je otvorio brat Besarević vrlo toplim govorom, u kome se setio bogate i slavne prošlosti te župe i još pre svoga govora predložio da se upute pozdravni telegrami Nj. Vel. Kralju i Knezu Namesniku Pavlu. Čitanje tih telegrama pozdravljeno je burnim odobravanjem.

Iz podastrih izveštaja vidi se, da je rad župe u prošloj godini bio neobično obilat i koristan. Na području župe postoji 78 jedinica, i to 23 društva i 55 sokolskih četa. Funkcioneri župe su redovito pohađali jedinice i podsticali na rad. Prosvetni osek radio je neobično intenzivno, a mnogo se postiglo i na polju propagande trezvenosti. Lepo je uspeo i rad na selu, a osnovani su novi smučarski otseci. Rad na ostvarenju Petrove Petoletke razvija se sve uspešnije i o tome je »Sokolski Glasnik« izveštio podrobno u broju od 3. marta. Između ostalog je podignuto 11 sokolskih domova i 17 letnjih vežbališta. Predračun za iduću godinu predviđa 124.000 Din. izdataka, a imovina društva iznosi 10.300.000.— Din. Broj članova u župi iznosi 10.564.

Na skupštini se razvila živa i korisna debata, u kojoj su učestvovali gotovo svi delegati; i u kojoj je bilo vrlo otvorene kritike, ali i mnogo zanosne volje da se u radu pode za još većim uspesima nego do sada. Na koncu je izabrana nova uprava kojoj je opet na čelu brat dr. Besarević, a zamenici starešine su: dr. Bogdan Vidović, Husein Brkić i Jovo Petrović. Za načelnika je izabran Božidar Ružička.

Skupštinu je, u ime Saveza S. S. J. pozdravio naš ugledni sokolski prvoborac, brat Stevo Žakula. X.

Smrt br. Miroslava Veljaka

Pišu nam iz Guštanja:

Neizbrisen ostane za vse udeležence prvi veliki župni smučarski zlet mariborske Sokolske župe, ki ga je organiziralo koroško Sokolsko okrožje, predvsem sokolski funkcionarji iz Dravograda in Guštanja. S posebno vnmemo se je pri vseh predpripravih udeležoval agilni okrožni načelnik koroškega Sokolskega okrožja, br. Miroslav Veljak, učitelj narodne šole v Dravogradu. Naravno navdušen je bil, da se vrši ta zlet ob koroški meji. Na veliko njegovo nevoljo je baš nekaj dni pred zletom zbolel.

Četudi je že čutil bolečine v grlu, se je osebno podal v hribe, da bi osebno vodil predpriprave. Prehladil se je, in v strahu, da se ne bo mogel udeležiti zleta, je forsiral zdravljenje, — toda, usoda je hotela, da učitelj v najlepši moški dobi žrtvuje svoje življenje za sokolsko stvar. 5. februarja se je vršil uspešni župni smučarski zlet, 22. februarja pa je br. Veljak izdihnil svojo sokolsko dušo. Ob veliki udeležbi Sokolov iz vseh kraljev Mezičke, Mistinjske in gornje naše Dravske doline je bilo njegovo truplo položeno v grob, poleg groba, tudi prerano umrle njegove žene, okrožne načelnice, sestre Vide.

Sreča bratu Veljaku osebno ni bila v življenju kaj pogosto naklonjena. Rojen v sončni Nabiležni ob gornjem Jadranu, je to svojo ožjo domovino moral še zelo mlad zapustiti kot begunec; Maribor mu je postal druga domovina, a Slovenjgradec tretja in zadnja.

Še zelo mlad, pred dobrimi 10 leti, je vsled svojih organizatornih sposobnosti, energije in telovadne usposobljenosti postal okrožni načelnik Koroškega Sokolskega okrožja, do svoje premostitve, jeseni l. 1934. v Vitanje. L. 1937. je bil nameščen v obmejnem Dravogradu in je bil takoj izabran načelnikom koroškega o-

krožja. Kakor da bi se mu zelo mudilo — realno pa verjetneje vsled velike spremembe ob naši meji, je br. Veljak s še večjo energijo posegel v sokolsko narodno odbrambeno delo, ki pa ne obstoja v besednih protestih in bučnih govorancah, ampak v jačanju mišic, duha in srca po Tirševem sokolskem sistemu. Brate staroste je znal navdušiti, da so zbrali sredstva za prekrasno prehodno darilo za izmenški tek, balkansko štafeto. Zelo se je zanimal tudi za večjo proslavo 20-letnice Jugoslavije v obmejnem koroškem okrožju, želel je, da bi sodelovali vsi, brez razlike političnega prepričanja, toda, razumevanja pri nasprotnikih sokolske misli; ni našel; zelo lepa je bila čisto sokolska proslava, a glavni organizator je bil zopet br. Veljak.

Zavedajoč se da je bodočnost naša v mladini, br. Veljak je organiziral že okrožni telovadni tečaj za društvene voditelje v Slovenjgradu, le nekaj tednov pred svojo tragično smrtjo. V času, ko so drugi zmedeni čakali kaj bo, je br. Veljak s svojim obmejnimi Sokoli zagrabil inicijativo obmejnega narodno in državno odbranbenega dela krepko v roke, prešel je v krepko ofenzivo.

Slava Tebi, dragi brat Veljak!

DANI SADENJA DRVEČA

Zemaljski odbor za propagandu pošumljavanja goleti odlučio je da za vreme od 19 do 31 marta organizuje u celoj našoj državi Dane sadenja drveća. U ovoj »šumskoj kampanji« utržeće učešća, pored školske dece i mnoga patriotska privredna i kulturna društva, a na prvom mestu Sokolski skauti, podmladak Crvenog Krsta i zatim zemljoradnici i zdravstvene zadruge. Ministarstvo šuma i rudnika daće svoju pomoć. Organi tog Ministarstva na terenu aktivno će učestvovati u ovom vaspitnom narodno-ekonomskom i zdravstvenom pokretu.

Godišnja skupština župe Tuzla

5. marta je održana u Tuzli 19 redovna skupština Sokolske župe Tuzla, u svečanoj sali Sokolskog doma Kralja Aleksandra I.

Skupštinu je otvorio starešina, brat Nikifor Todić, pozdravivši delegate društava i četa, te izaslanika Saveza S. K. J., brata Dr. Milorada Dragića, koga je skupština burno akklamirala. Brat, Dr. Dragić je u govoru istakao veliko požrtvovanje župe u naopornom ali časnom radu, u koji su bile uložene ogromne moralne i fizičke žrtve, čime je župa časno doprinela svoj obol na oltar Jugoslavije.

Pošto su upućene pozdravne depeše Nj. V. Kralju Petru II, Nj. Vis. knezu Namesniku Pavlu, Savezu Sokola i bratu Staji Stajiću, brigadnom deneralu u penziji i bivšem starešini župe, podneli su pojedini funkcioneri izveštaje, iz kojih se vidi, da je u župi, i pored oskudnih materijalnih sredstava, postignut odličan uspeh.

Naročito se ističu obilni zadaci Petrove Petoletnice, koje jedinice s puno volje izvršavaju. Od 105 jedinica u sastavu župe, sve su, osim 3 jedinice zavetovane. Ličnih zavetnika imaće 795, sa 4594 zavetnih zadataka.

43 jedinice su se zavetovale da će podići svoje domove. Od toga je do sada podignuto 8, u gradnji se nalazi 17, a vodi akciju 18 jedinica. Analabetskih tečajeva održano je 12 i do-maćićkih 5. Zasadeno je oko 70.000 sadnica plemenitih voćaka. Podignuto je 6 voćnih rasadnika, 5 mostova, 9 bunara, 5 spomen-česmi. Uređena su 52 vreća pijaće vode. Održano je 12 prednjačkih i 5 poljoprivrednih tečajeva. I još bezbroj radova ekonomskog, prosvetnog i socijalnog značaja.

Nakon iscrpnog pretresa svih izveštaja, podneseni su skupštini ovi predlozi **zborni društvenih prosvetara**: da se posveti naročita pažnja Analabetskim tečajevima; — da se odr-

zavaju idejne škole; — da svako društvo i četa nabavi gusle; — da se otpočne sa propagandom za slet u Beogradu; — da se organizuje slušanje Sokolskih radio predavanja; — da se posveti naročita pažnja organizovanju naraštajskih oteka.

Zbor društvenih načelnika i načelnica je predložio: da se održi župsko takmičenje članstva i naraštaja u Tuzli 3 i 4 juna; — da društva održe takmičenja članica i ženskog naraštaja; — da se učestvuje na saveznim takmičenjima članica i ženskog naraštaja na sletu u Ljubljani; — da župa uzme učešća na međuzupskom takmičenju u Oseku; — da društva, a gde je moguće i čete, održe ove godine takmičenje dece; — da se pojača rad odbranbenih oteka; — da se poveća broj prednjačkih tečajeva; — da se održe 3 župska prednjačka tečaja; — da župa oblatno učestvuje na sletu u Ljubljani.

Oteak za rad na selu je predložio da se pri matičnim društvima osnuju oteaci za rad na selu, prema pravilniku. U ovaj oteak treba pozvati i ljude van sokolske organizacije u koliko žele da pomognu seljaku; — da se svake godine održe 2 polugodišnja četna sastanka, krajem juna i decembra; — da se povede akcija za suzbijanje nepismenosti u selu; — da matična društva obidu svaku svoju četu najmanje 4 puta godišnje; — da se popravi administracija u četama.

Svi ovi predlozi jednoglasno su prihvaćeni.

Posle toga pristupilo se izboru nove uprave, pa je za starešinu ponovo izabran brat Nikifor Todić starešina Sreskog suda; za zamenike starešine izabrani su J. Đurišić, i Inž. Ibrahim Šaćiragić; za tajnika Salih Salihspahić, za načelnika Osman Tufegdžić.

S. S.

Jubilej jednog retkog Sokolskog radnika

Pišu nam iz Konjica:

Starešina Sokolskog društva Konjic, brat Salem Repovac, upravnik pošte, navršuje ove godine 25 godina najpredanijeg sokolskog rada.

Rođen g. 1892 u Polju, sreza konjičkog, on je još kao dak u sarajevskoj gimnaziji, krijući se od školskih vlasti, vežbao u Sokolu i za ciglih 6 meseci uspeo da se progura kroz sve vrste vežbača i da dođe u prvu, te da, kao takav, učestvuje g. 1910 na župskom sletu u Doboju,

a g. 1911 na sletu u Mostaru. Istupa na sokolskim akademijama i priredbama u Sarajevu i Hadžićima. Sve to, razume se, krijući od svojih školskih vlasti. Za celo vreme rata, nosi famoznu oznaku »politički sumnjiv«.

Posle rata stupa u poštansku službu i opet u Sokolanu, jer »ko je je jedanput Soko, taj je uvek Soko«. Sa svojim starijima drugovima, iz doba pre rata, iz Srpskog i Hrvatskog Sokola, sa braćom Čovićem Urošem, Hengsterom, Andrićem, Softićem, Pozdercom i drugim, javno nastupa u junu 1919 godine u Sarajevu. Na taj način, ovi Sokoli, još 1919 godine izvršili su fuziju Hrvatskog i Srpskog Sokola. Oni su u ostalom i mnogo ranije zajednički vežbali i saradivali.

Posle toga je brat Salem premešten u Konjic, gde odmah sa drugovima radi na fuziji Hrvatskog i Srpskog Sokola. Od 1920 do 1930 godine bio je stalno načelnik društva, a onda podstarešina i starešina. Kao starešina on već osmu godinu vodi konjičko društvo, koje je jedno od najaktivnijih u mostarskoj župi. Zbog svega toga na ovogodišnjoj društvenoj skupštini izraženo mu je priznanje i zahvalnost od celokupnog članstva.

Seffik Bešliagić,

Zahtevi nemačke manjine u Jugoslaviji

U vezi sa vestu koju smo doneli u prošlom broju o poseti delegacije jugoslovenskih Nemaca pretsedniku vlade, g. Cvetkoviću, prilikom čega su delegati Nemaca tražili da se ukinu zabrana kupovanja poseda u pograničnom pojasu i td., Mariborski dnevni list »Večernik« objavljuje članak, u kome veli, da ti nemački zahtevi tangiraju između ostalog i Slovenačku, a naročito Maribor. Zato kaže, između ostalog:

„Pre svega, ne možemo da razumemo kako mogu jugoslovenski Nemci da postavljaju kao prvi zahtev ukinje odredaba o kupovanju poseda u graničnom pojasu, kada se te odredbe odnose samo na Nemce koji nisu naši državljani i koje se naših nemačkih državljana uopšte ne tiču. Još više se čudimo ako uporedimo naše odnosne odredbe sa odredbama u susednoj Nemačkoj. 15 februara o. g. stupila je na snagu, na teritoriji bivše Austrije, a time i u slovenačkoj Koroškoj, zakonska odredba koja uređuje i prodaju, i kupovinu, i naseljavanje zemlje. Prema toj zakonskoj odredbi, dosadašnji sopstvenici zemljišta mogu slobodno da raspolažu samo sa parcelama do jednog hektara, bez odobrenja. To znači da ne može, na primer, nijedan slovenački seljak u Koroškoj ili Štajerskoj slobodno da proda svoj posed kome bi on hteo, niti ga ko sme kupiti.

Celovački »Grenzruf«, koji pozdravlja ovu odredbu, piše: »Baš u pograničnom pojasu je naročito važno da se sa slobodnim seljacima učvrsti odbranbeni zid, te da se stvore novi nemački seljački posedi«. Ovim je valjda, dosta jasno rečeno šta je zadnja namera odredbe koja se ne odnosi samo na pograničnu teritoriju i ne važi — kao kod nas — samo za strane državljane, već uopšte i za njene državljane. Odredbom se hoće da postigne da prede svaki slovenački posed u Nemačkoj, koji se prodaje, iz slovenačkih u nemačke ruke!

S obzirom na ovu nemačku odredbu, naša jugoslovenska uredba je prava sirotica, pošto svaki naš državljanin nemačke narodnosti može slobodno da kupuje i prodaje nepokretnine.

»Kakav je odnos između zakona u Nemačkoj i zakona u Jugoslaviji u tom pogledu, takav je i u pogledu škola i ostaloga. Preko 100.000 Slovenaca u Nemačkoj, naseljenih u kompaktnoj teritoriji bivše Austrije, nema ni jedne osnovne ni srednje škole, a ni najskromnijeg dečjeg zabavišta. U nijednoj školi na slovenačkoj teritoriji Nemačke nema nastave na slovenačkom jeziku ni kao obaveznog ni kao slobodnog predmeta; u poslednje vreme, ukinuta je čak nastava latinicom. Preko sto hiljada Slovenaca u Nemačkoj nema, takođe, ni u jednom političkom ili drugom zastupstvu nijednog svog predstavnika. Društveni život, koji se inače po zakonu dozvoljava, stvarno se sprečava, a u nekim krajevima potpuno onemogućuje. Još jedini list »Koroški Slovenec« pretplatnicima se često uopšte ne dostavlja.«

Položaj Slovenaca u Koroškoj

Povodom raznih oblasnih odluka koroške pokrajinske vlade, kojima je bio tangiran položaj koroških Slovenaca, pošla je jedna njihova deputacija do celovačkog pokrajinskog glavarara, da dobije potrebna objašnjenja glede izdatih odluka i da podastre merodavnim krugovima težnje slovenačke manjine.

Na čelu odaslanstva je bio g. Vinko Zwitter, i ono je pokrajinskog glavarara u prvom redu podsetilo na obećanja dana Slovencima u aprilu prošle godine, a koja su glasila »da će sveukupni kulturni život Slovenaca u trećem Reichu biti bolje zaštićen nego pod bivšim režimom«.

U vezi s tim požalilo se odaslanstvo na rad dečkih vrtića, u koje slovenačka deca idu, ali se na njihov jezik i narodnu pripadnost ne uzima nikakav obzir. — Glavar je na to od-

govorio, da su dečji vrtići socijalna ustanova nac. socijalističke stranke, kojom se mogu da služe svi državljani bez razlike. — Odaslanstvo se dalje požalilo zbog nemačkog jezika u školama — na što je glavar odgovorio, da je nemački jezik, kao jezik školske nastave uveden i onde, gde var, da mu to nije poznato.

Na tužbe, da se prave poteškoće kult. priredbama Slovenaca, ponovno je izjavio, da je slov. kulturno delovanje načelno dozvoljeno, u koliko se njime ne narušava javni mir i u koliko nema protu njih državno-polijskih propisa. Glede raspusta slov. čitaonice u Glinjama izjavio je poglavara, da mu to nije poznato.

Slovenački gospodarski tečajevi da se ne mogu dozvoliti jer je državna gospodarska organizacija pridržala pravo stručnog odgoja. — Glede otpusta, odnosno premeštaja dra Tišler, odgovorio je glavar da je taj premeštaj bio potreban iz službenih razloga. Konačno u slobodnom razgovoru izjavio je glavar da je stajalište vlade, da se priznaje samo narodnost onih, koji se za nju izjave, — pa prema tome slovenački govoreći Korošci mogu se ubrajati k nemačkom kulturnom krugu. Članovi delegacije su to odbili s motivacijom, da je izjava narodnosti stvar odgoja, a Slovencima je školom i kultur. radom, oduzeta mogućnost da na tom području rade.

Sokolski sveslovenski bal u Borovu

4. marta je, u društvenom domu, Sokolsko društvo Borovo priredilo Sveslovenski bal, koji je neobično uspeo. Bal je bio odlično posećen, a otvoren je povorkom narodnih nošnji na čelu sa bratom starešinom, Tomom Maksimovićem i gospodom. Posetioci su se divili narodnim nošnjama, a ta divna slika je stvorila raspoloženje, da je ono trajalo celo veče, do zore. Raspoloženje je bilo pojačano i pesmama koje je otpevao »Radiša«.

Posle toga su nastupili članovi sokolskog društva iz Bačkog Petrovca u slovačkim narodnim nošnjama i prikazali nam »Češkoslovačku besedu«, pa su pobrali buru aplauza. Naše naraštajke su izvele Moravsku narodnu igru, a članovi društva »Istra-Trst-Gorica« iz Beograda prikazali su istarske narodne plesove. Izveden je zatim ukrajinski ples, a naši članovi i članice u slikovitim narodnim nošnjama prikazali su nam se kao odlični izvoditelji naših narodnih kola, pa su toplo pozdravljeni od publike.

Čini se da je najlepša tačka programa bilo izvođenje ruskog narodnog plesa, od strane brata Pjanova iz Brčkog i njegove trupe, sa najmlađom članicom pevačkog društva »Radiša«, Olgom Boguš.

Nagradu za najlepšu narodnu nošnju dobila je gospoda Kondić, supruga vode prodajnog odeljenja g. Kondića, koja je imala divnu bosansku nošnju. Drugu nagradu dobila je sestra Mirjana Pražić, sa slavonskom nošnjom, a treću nagradu je odnela slovačka narodna nošnja.

Srdan Šapić

INTEZIVAN TRENING VRHUNSKIH VEŽBAČA BEOGRADSKIH SOKOLA

Pod nadzorom saveznog podnačelnika Ivana Kovača, najbolji vežbači beogradskih sokolskih društava intenzivno treniraju u vežbaonici Saveza Sokola K. J. Treninzi se održavaju tri puta nedeljno, a poseta je odlična. Beogradski vrhunski sokolski gimnastičari spremaju se ozbiljno na najviše sokolske utakmice »za Mač Nj. V. Kralja«, za međunarodni susret sa Francuskim gimnastičarima u Parizu, za utakmice za Sveslovensko prvenstvo i za XII olimpijske igre u Helsinkiu. Beogradski sokolski gimnastičari nadaju se da će ovoga puta odneti dragoceni Mač, koji je već toliko vremena u posedu Ljubljanskog sokola IPS.

Godišnja skupština župe Split

Sokolska župa Split održala je glavnu godišnju skupštinu 9. marta, u prisustvu velikog broja delegata sa svog područja. Na skupštini su bili predstavnici 22 društava, a zvaničnih delegata je bilo preko stotinu. Pred skupštinu je održan zbor društvenih načelnika, a tako isto i prosvetara.

Skupštinu je otvorio zamenik župskog starešine, brat Vinko Pera, koji je, nakon pozdravnog govora, predložio da se uputi telegram Nj. V. Kralju i Starešinstvu Saveza u Beograd. Predlog je prihvaćen uz burne aklamacije za Kralja i Jugoslaviju.

Iz izveštaja različitih funkcionera župe vidi se, da je rad u župi u glavnom zadovoljavao, i pored svih protivnosti koje su se u pojedinim krajevima ispoljavale prema Sokolstvu. Župa ima 6 okružja, sa 33 društva i 18 četa; dakle svega zajedno 51 jedinica. U društvu Split ima oko 1300 članova, a vežbaonica je uvek puna vežbača. Društvo ima i dobro vodeni naraštaj, bogatu knjižnicu, i njegov rad spada među najuzornije u našem Sokolstvu. Ima i lep broj drugih društava, koja marljivo rade, a među kojima treba spomenuti: Sinj, Trogir, Starigrad, Makarsku, Milnu, Vis, Solin, Sućurac, Omiš, Supetar, Vranjic, Hvar, Dugirat itd. Međutim, ima društava koja se nalaze u delimičnom, a neka čak i u potpunom zastoju, pa je odlučeno da se njihova agilnost oživi. Čete također ne pokazuju rad koji se od njih očekuje; ali ima među njima i uzornih četa, kao n. pr. Ložišće i Tučepi.

U prosvetnom izveštaju se naglašava da je održano 152 predavanja, mnogo govora pred vrstom, nekoliko zletita itd. Osnovale se nekoliko knjižnica, a broj pretplatnika na sokolsku štampu se povećao. U gradnji se nalaze tri doma i sedam letnjih vežbališta. Pored župskog sleta u Starigradu, župa je održala više javnih nastupa. Iz blagajničkog izveštaja se vidi, da su prihodi iznosili 860.000 Din., a imovno stanje svih društava iznosi preko 2.000.000 Din.

Na skupštini je bilo govora o neprilikama koje se čine Sokolstvu, ali je jednodušno izražena volja da se tim neprilikama stane na put i da se sokolski rad nastavi podvostručenom snagom. Harmonija i jednodušnost koja je vladala na skupštini, pokazuje da u svim krugovima župe vlada ista ljubav i sloga.

U ime Saveza SKJ skupštini je prisustvovao brat Miroslav Vojinović, koji je u topлом govoru podukao potrebu da Sokolstvo, baš u današnjim vremenima, pokaže svoju agilnost i da veliki slet u Beogradu bude kruna čitavog rada Petrove Petoletke i veličanstvena revija sokolskih snaga. Na koncu je birana uprava, pa je za starešinu župe izabran br. Dr. Vjekoslav Lavš. Skupština je zaključena pevanjem himne »Hej Slovenic«.

PAŽNJA:

USKRŠNJI BROJ »SOKOLSKOG GLASNIKA«

Uskršnji broj »Sokolskog Glasnika« izačić 7 aprila, U POVEĆANOM OPSEGU, — u 6.000 egzemplara, — sa mnogo zanimljivih priloga, iz pera najboljih sokolskih i ostalih naših pisaca, te sa mnogo zanimljivih vesti i ostalog važnog, sokolskog i novinskog materijala. Broj će biti i **lepo ilustrovan**, a imaće **priličan broj oglasa** od mnogih ustanova i firmi, koje su **uvidele važnost oglašavanja u »Sokolskom Glasniku«**.

Upozoravamo stoga sve zainteresente, da se već sada pobrinu za oglase u uskršnjem broju. Jednako kao što molimo svu braću poverenike i svu ostalu braću, kojima procvat sokolske štampe leži na srcu, da za taj broj nastoje **pribaviti što veći broj oglasa!** U koliko više oglasa list dobije, u toliko će veći

biti njegov opseg i toliko će lakše uredniku uspeti, da taj broj učini reprezentativnim za naš sokolski život i našu sokolsku ideologiju.

Ovim putem molimo također i naše uvažene saradnike, da nam se jave za taj broj.

ČASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust Cene vrlo solidne. Stručan rad Tražite cene za izradu klinaca i značaka.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Grčki listovi javljaju, da se prilikom izbora Pape Pija XI, prvi puta dogodilo, da je Vatikan zvanično saopštio izbor novoga pape i ekumen-skom patrijarhu pravoslavne crkve u Carigradu. Listovi podvlače, doduše, da se radi samo o aktu kurtoazije, ali je ipak taj akt pobudio zanimanje, jer predstavlja izvestan korak u uspostavljanju dodira između obeju crkava.

Poslednje vesti sa kinesko-japan-skog bojišta javljaju, da Kinezi prelaze u više mesta u ofanzivu. Istovremeno se javlja da je više manjih ofenziva, započelih sa strane Japana, doživelo neuspeh. Izjave kineskih državnika i generala postaju ponovno optimističke i najavljuju da će Kina istrajati do konačne pobeđe. Šef kineskog generalnog štaba izjavio je nedavno, da su Japanci, od početka rata u Kini, izgubili preko 1000 aviona. Jedan od vodećih kineskih generala, Čen-Čeng, je izjavio da, ukoliko dulje traje rat, u toliko je kineska vojska bolje naoružana i izvežbana, a utoliko više raste i pouzdanje kineskog pučanstva. Udarana snaga Kineza neprestano raste, pa su i njihovi gubici neprestano manji. Dok su u početku rata ti gubici bili uvek tri puta veći nego li japanski, danas to već izgleda kao dva prema jedan; a na nekim položajima su japanski gubici čak i veći.

Poljski listovi u poslednje vreme mnogo pišu o poseti ministra spoljnih poslova Beka Londonu i pridaju joj naročitu važnost. Poseta će biti početkom aprila i biće poluzvanična, tako da nikakve protokolarnе ceremonije neće smetati ozbiljnim i detaljnim razgovorima. Naglašuje se da tom prilikom neće biti potpisan nikakav novi ugovor, ali se obzirom na tešku situaciju u Evropi računa da će ta poseta biti od velike važnosti. Istodobno su neki listovi javili, da bi i predsednik poljske republike, Mošicki, trebao ovog leta da poseti London, doduše samo privatno.

Japanski list »Asahi Šimbun« javlja, da su troškovi Japana za rat u Kini, od maja godine 1937 do danas, narasli na 11.990 miliona jena; što znači osam puta više nego što su iznosili troškovi za čitav rusko-japanski rat.

Za vreme međunarodne krize, u jeseni prošle godine, bilo je utvrđeno da su pripreme za odbranu Pariza od vazdušnih napadaja zaista više nego li bedne; tako da je čitav Pariz imao na raspoloženju samo 50.000 plinskih maski, a od drugih sredstava nije bilo ni traga. Sada se međutim javlja, da se u veliko vrše pripreme za odbranu Pariza od napadaja iz vazduha. Od meseca februara se na svim trgovinama i parkovima kopaju podzemne prostorije u kojima će moći naći sklonište stotine hiljada Parižana, prilikom neke opasnosti. Isto tako izrađuje se velika količina maski, tako da će, do konca ove godine, Ministarstvo narodne odbrane raspolagati sa oko 10 miliona maski, od kojih je polovina određena za Pariz. Pored toga, već su određeni departmani u unutrašnjosti Francuske, u koje će stanovništvo Pariza, za slučaj rata, u najkraće vreme morati da se preseli.

Telesno vaspitanje u stranom svetu**GDE ĆE SE ODRŽATI OLIMPIJSKE IGRE 1944?**

Za XIII. olimpijske igre 1944 poznata su do sada tri kandidata: London, Detroit (USA) i Rim. Verovatno će već na narednim sednicama Međunarodnog olimpijskog odbora, u junu ove godine u Londonu, biti govora o priredbi sledećih igara. Članovi Međunarodno olimpijskog odbora već su dobili skupocenu i bogato dokumentovanu molbu Detroitu, da mu se poveri priredba XIII igara. Detroit ima oko 1.600.000 stanovnika i u njemu su čuvene tvornice automobila Ford i »General Motors«. Spreman je da sagradi najveličanstvenije građevine i sjajna borilišta za proslavu XIII Olimpijade. U Rimu sada 700 radnika povećava »Stadio Olimpico« u Forumu Mussolini. To je jedno od mnogih

Jedan novčani**provincijski zavod,**

u savskoj banovini, treba mladjeg kvalifikovanog činovnika, sa višegodišnjom praksom. Prednost ima sokolski radnik (tehničar). Nastup službe sa 1. aprila o. g. a uslovi po pogodbi.

borilišta u posebnom »građu omladine« koji je Duce sagradio na obali Tibra, samo što ovaj do sada nije imao gledališta za više od 10 hiljada ljudi. Sada se gledalište osposobljava na 100 hiljada. 1942 bit će u Rimu svjetska izložba sa mnogo međunarodnih sportskih priredaba.

GIMNASTIČKA TAKMIČENJA U EVROPI

U okviru međunarodne izložbe u Liježu, održaće se savezna svečanost belgijskog gimnastičkog saveza u septembru o. g. Tom prilikom održaće se i takmičenja ženskog saveza gimnastičara.

Takmičenja francuskog Saveza za žensku gimnastiku održaće se u Roanu, od 21 do 24. jula. Učestvovali će i neke druge zemlje, a naročito Belgija.

25. marta održaće se u Londonu takmičenje gimnastičara Belgije i Engleske.

27. i 29. maja održaće se takmičenja Francuskog gimnastičkog Saveza u Renu. Istog dana će se i Holandski gimnastički Savez sastati u Arnhajmu na saveznu svečanost.

**ZA DAME
MANTLOVI
HALJINE I BLUZE**

najveći izbor
u specijalnoj radnji
ženske konfekcije

„TOGA“

PINKAS I KOMP.
BEOGRAD
Knez Mihailova br. 8 (ugao)

Književnost**»TATIČEK MASARYK«**

Sokolska župa Maribor izdaje »Sokolsku knjižicu«, pa je, kao petu svesku, objavila knjigu českog pisca Rudolfa Eliaša, pod naslovom »Tatiček Masaryk«. Knjigu je na slovenački preveo br. Maks Kovačić, naš zaslužni sokolski prosvetni radnik.

Ova mala knjižica, koja obasiže šesdesetak strana, a cena joj je 12 dinara, nije neka stručna studija o velikom českom državniku i filozofu, kakvih već ima priličan broj u našoj književnosti, nego nešto, što je daleko zanimljivije i posve novo za nas, zato što Masaryk prikazuje u nizu anegdota, ne samo iz njegovog državičkog i naučnog delovanja, nego i iz najintimnijeg svakidašnjeg života. Naša javnost, koja je uvek gajila duboko poštovanje prema velikom Masaryku, naći će u ovoj knjizi sliku Masaryka kao privatnog čoveka, kao đaka, siromašnog profesora, oca porodice, običnog građanina i naučnog radnika. A to može samo da poveća ljubav čitaoca prema Masaryku.

Knjigu najtoplije preporučamo, a može se dobiti kod Sokolskog društva Ptuj, ili kod Sokolske Matice-

»SOKOLSKI VESNIK«

U broju za mart ovog »lista za sokolsko vaspitanje«, koji izlazi u Sr. Mitrovici, nalazi se članak J. Stojadinovića »Ideja i cilj sokolske misli«, zatim pozorišni prikaz »Sokolici u igri«, Hristine Spajić, mnogo lepih pesama i radova naraštaja, i čitav niz zanimljivih sokolskih vesti.

GIMNASTIKA KOD SOVJETA

Sovjetski gimnastički časopis »Krasnij sport« javlja, da je ove godine na institutu za telesno vaspitanje u Sovjetskoj Rusiji završilo nauke oko 2000 profesora, instruktora i trenera za telesno vaspitanje. Instituti za telesno vaspitanje postoje u Lenjingradu i Harkovu, zatim trenerske više škole u Moskvi, Lenjingradu i Harkovu, a fiskulturne tehničke škole u Kijevu, Lenjingradu, Restovsku i Moskvi.

Knjiga za mlade i stare

SVET FANTAZIJE, OTKRIĆA, ČUDA, PUSTOLOVINA

SERIJA NAJBOLJIH DELA SVETSKE LITERATURE

„PLAVA PTICA“

NAJSLIKOVITIJI I NAJŠARENJI FILM MAŠTE I ŽIVOTA

Doživljaji, otkrića, avanture, dramatični zapleti i sukobi, fantastične vizije budućnosti i davno izumrle prošlosti, neverovatne pustolovine po usijanim predelima Azije i Afrike, po prelijama Amerike i divljim džunglama Indije, panorama egzotičnih zemalja, mora, podneblja

GOTOVO JE PRVO KOLO — 10 KNJIGA
JEDINE BIBLIOTEKE ZA SVAKOGA

H. Dž. Vels: RAT SVETOVA
Karl Maj: BLAGOUJEZERU I-II
Saigari: BREG SVETLOSTI
Roni Stariji: VATRA
Kervud: LOVCI VUKOVA
Konan Dojl: BASKERVILSKI PAS
Kipling: KNJIGA O DŽUNGLI I-II
Džek London: DŽERI OSTRVLJANIN

Sve knjige štampane su ćirilicom

PORUŽBINE PRIMA I ODMAH IZVRŠUJE

G E C A K O N A. D. BEOGRAD
KNEZ MIHAILOVA 12 — POŠTANSKI FAH 103

NAJBOLJE POSLASTICE i to: halve, ratluke, sladolede, kolače, bonbone

dobićete najjeftinije samo kod „PELIVANA“ - Beograd, do bioskopa „KOLARAC“

Vrši također isporuke u sve krajeve naše zemlje

Najbolji muški šešir prve svetske marke „BARBISIO“ dobićete u poznatoj solidno-galanteriskoj trgovini

S. S. SURUTKA U BEOGRADU, Kralja Milana 15

koji ima uvek veliki izbor muških i ženskih modnih artikala, kao: košulje, mašne, čarape, rukavice, džepne maramice, žensko svileno rublje, kupaće kostime, kišobrane, čebeta itd. CENE SOLIDNE. PRODAJA I NA KREDIT, PREKO BIROA „KREDIT“ I A. B. C

BUSSING-NAG

TEREINI AUTOMOBILI AUTOBUSI

GENERALNO ZASTUPSTVO

AUTOPRODAJA

BEOGRAD

Kralja Petra 9

Tel. 25-493

ZAGREB

Baruna Jelačića 3

Tel. 23-012